

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT
RYBACKI
PAŃSTWOWY
INSTYTUT
BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
20

RYNEK RYB

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2004 ROKU

ISSN 1732-5889

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

LISTOPAD 2013

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RYB:

Krzysztof Hryszko

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 555 egz. Ark. wyd. 4,55

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb <i>dr Emil Kuzebski, dr Barbara Pieńkowska</i>	7
III. Światowy rynek ryb i owoców morza <i>mgr Małgorzata Kieliszewska</i>	11
IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza	17
1. Rybołówstwo morskie <i>dr Emil Kuzebski</i>	17
2. Rybactwo śródlądowe <i>dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB</i>	19
V. Popyt na ryby i owoce morza	23
1. Przetwórstwo <i>mgr Stanisław Szostak, mgr Jadwiga Drożdż</i>	23
2. Spożycie ryb <i>dr Barbara Pieńkowska, mgr inż Krzysztof Hryszko</i>	26
VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	31
VII. Ceny ryb i przetworów rybnych <i>dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB</i> <i>mgr Stanisław Szostak</i>	36

REASUMPCJA

Podaż ryb, przetworów rybnych i owoców morza na rynek krajowy, według ostatecznych danych, wyniosła w 2012 r. 448,2 tys. ton (w ekwiwalencji wagi żywej) i była o 5,2% mniejsza niż przed rokiem. Odnotowano wyraźny wzrost eksportu, przy zbliżonym do 2011 r. poziomie importu oraz połowów krajowych. Szacuje się, że w 2013 r. nastąpi wzrost wielkości zarówno podaży ryb pochodzących z połowów krajowych, jak i obrotów handlu zagranicznego, w konsekwencji czego należy oczekiwać zwiększonej podaży ryb w kraju o prawie 4% do ok. 465 tys. ton.

Połowy ryb na Bałtyku mogą się zwiększyć w 2013 r. o ok. 15% i wynieść ponad 138 tys. ton. Wpływ na to będą miały przede wszystkim rekordowe połowy szprotów (80,1 tys. ton) i wykorzystanie dostępnego Polsce limitu tych ryb już w pierwszej połowie roku (a nawet jej przekroczenie o 10%). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku ukierunkowanych połowów śledzi stada centralnego, gdzie wstrzymanie połowów nastąpiło we wrześniu br. (łącznie połowy śledzi wyniosły 23,9 tys. ton). Zwiększonym połowom sprzyjały także wyższe ceny transakcyjne oraz możliwe zmiany systemu podziału indywidualnych kwot w kolejnych latach i konieczność budowy przez rybaków tzw. baz historycznych. W regresie pozostaje rybołówstwo dorszowe, gdzie utrzymują się problemy z pozyskiwaniem ryb dobrej jakości, co powoduje spadek

zainteresowanie surowcem ze strony przetwórstwa. Brak możliwości połowów ryb pelagicznych może skutkować wzrostem połowów dorszy w drugiej połowie roku (łącznie mogą wynieść ok. 16,3 tys. ton), jednak po raz kolejny nie uda się krajowym rybakom wykorzystać limitu połowów (20,8 tys. ton). Na wysokim poziomie utrzymują się połowy storni, przy dużo niższych wyładunkach łososi i troci. Bardzo dobre wyniki w I półroczu 2013 r. (wzrost o 20%) osiągnięto w rybołówstwie dalekomorskim, jednak w skali roku pozostaną one prawdopodobnie na poziomie 2012 r. Poprawia się także sytuacja w rybołówstwie śródlądowym, gdzie na wysokim, ubiegłorocznym poziomie utrzyma się produkcja ryb w akwakulturach. Łączne połowy krajowe szacowane są w 2013 r. na 245 tys. ton, tj. o 6,5% więcej niż rok wcześniej z dominującą rolą połowów bałtyckich (56%).

Spożycie ryb, przetworów rybnych i owoców morza wyniosło w 2012 r. 11,70 kg/mieszkańca i było o 4,2% mniejsze niż rok wcześniej. Spadek konsumpcji dotyczył przede wszystkim ryb słodkowodnych (o 12%) oraz ryb morskich (o 3,5%), przy rosnącym zainteresowaniu owocami morza. Dane bilansowe za I półrocze 2013 r. wskazują na niewielki wzrost spożycia, pod wpływem ograniczenia podwyżek cen. W konsekwencji, w całym roku może ono ponownie przekroczyć poziom 12 kg/mieszkańca. Spośród głównych gatunków ryb zwiększy się

prawdopodobnie konsumpcja mintajów, makreli, pstrągów i szprotów, przy spadku popytu na śledzie, łososie i pangii. W strukturze spożycia dominują ryby morskie z 75,5% udziałem, następnie ryby słodkowodne (22,0%), a niewielkim uzupełnieniem diety pozostają owoce morza (2,5%). Najczęściej ryby konsumowane są w postaci świeżej, chłodzonej lub mrożonej (59,5%), konserw (16,7%) i ryb wędzonych (11,9%).

Obroty handlu zagranicznego rybami, przetworami rybnymi i owocami morza są w 2013 r. determinowane głównie przez wysokie ceny transakcyjne łososi, które dominują w jego strukturze. Jednocześnie pogarsza się opłacalność handlu łososiami, pod wpływem niższego tempa wzrostu cen uzyskiwanych w eksporcie w porównaniu z cenami płaconymi za surowce w imporcie. Wpływa to na pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej krajowego przetwórstwa ryb. Ceny większości pozostałych gatunków ryb są w 2013 r. niższe niż przed rokiem. Wysoka dynamika wzrostu wolumenu eksportu obserwowana w I półroczu będzie maleć na skutek zaprzestania w trakcie roku połowów szprotów i śledzi oraz spadku handlu burtowego. W konsekwencji eksport zwiększy się w całym roku o ok. 7% do ok. 590 tys. ton (w ekwiwalencji wagi żywej), przy o ok. 10% wzroście jego wartości (do 1385 mln EUR). Import będzie większy o ok. 5% (810 tys. ton), a wydatki na zakup ryb i owoców morza ponownie

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013 S
Połowy morskie	170,8	179,9	179,7	194,3
w tym: bałtyckie	110,1	110,8	120,6	138,3
dalekomorskie	60,7	69,1	59,1	56,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	45,1	48,3	50,4	50,8
Razem połowy krajowe	215,9	228,2	230,1	245,1
Import	778,3	774,0	770,6	810,0
Eksport	492,1	520,7	552,5	590,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy^a	500,9	472,7	448,2	465,1

^a w podaży ryb na rynek nie uwzględniono części połowów dalekomorskich, które zostały przetworzone na mączkę rybną i nie były przeznaczone do konsumpcji (w 2010 r. – 1,2 tys. ton, w 2011 r. – 8,8 tys. ton), S – szacunek

Źródło: Dane MIR-PIB oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRŚ.

przekroczą wpływy z eksportu (o ok. 9 mln EUR). Import netto sektora rybnego nieznacznie zwiększył się w porównaniu z 2012 r. i wyniesie ok. 220 tys. ton.

Wolumen przetwórstwa ryb zwiększył się w 2012 r. o 12,9% do 423 tys. ton, a jego wartość o 12,5% do 7,2 mld zł. Wzrost produkcji odnotowano w przypadku większości grup produktów, w tym głównie w grupie ryb świeżych i mrożonych, wyrobów kulinarnych i garmażeryjnych oraz ryb wędzonych. Podobne tendencje obserwowane są także w 2013 r., w konsekwencji czego wartość produkcji może przekroczyć 8 mld zł. Niekorzystne relacje cenowe w handlu zagranicznym spowodowały, że w I półroczu 2013 r. po raz pierwszy w ostatnim dziesięcioleciu sektor ten nie

osiągnął dodatniego wyniku finansowego. Strata netto firm zatrudniających 10 i więcej osób wyniosła w tym okresie 16 mln zł, wobec 91 mln zł zysku przed rokiem. Problemy z rentownością miały zwłaszcza duże zakłady przetwórcze, gdyż w porównaniu z I półroczem 2012 r. nie zmieniła się liczba firm rentownych (72,7%), ale znacząco spadł ich udział w przychodach branży (z 76,5 do 50,8%). Od dwóch lat szybciej rośnie wartość sprzedaży ryb i przetworów rybnych na rynku krajowym, w konsekwencji czego nieznacznie zmniejszył się udział eksportu bezpośredniego w przychodach sektora, ale nadal przekracza 63%.

W 2013 r., mimo znacznego ograniczenia tempa wzrostu cen detalicznych

ryb i owoców morza obserwowanego w roku ubiegłym, nadal należą one do szybciej drożejących grup żywności. We wrześniu 2013 r. ceny detaliczne produktów rybnych były wyższe niż w grudniu roku poprzedniego o 1,7%, podczas gdy żywność i napoje bezalkoholowe ogółem zdrożały w tym czasie o 0,6%. W okresie trzech kwartałów tempo wzrostu cen ryb, przetworów rybnych i owoców morza (wzrost o 1,2%) było jednak niższe niż pozostałych grup żywności (wzrost o 2,1%). Wyższa była dynamika wzrostu cen ryb na poziomie zbytu, gdzie średnie podwyżki przekraczają 3%. Na ogół wyższe ceny niż przed rokiem notowane są także w przypadku pierwszej sprzedaży krajowych ryb słodkowodnych oraz ryb bałtyckich.

SUMMARY

According to final data, in 2012 the supply of fish, fish products and seafood to the domestic market amounted to 448.2 thousand tons (in live weight equivalent) and was by 5.2% smaller than in the previous year. There was a significant increase in export, and the level of import and domestic catches was similar to that of 2011. It is estimated that in 2013 there will be an increase of the amounts of both fish supply from domestic catches, as well as the foreign trade turnover, in consequence of which an increase of fish supply in the country by about 4% to ca. 465 thousand tons should be expected.

Catches of fish in the Baltic Sea may increase in 2013 by ca. 15% and amount to over 138 thousand tons. It will be influenced mostly by the record catch of sprats (80.1 thousand tons) and the use of the available in Poland limit for this type of fish in the first half of the year (and even exceeding it by 10%). A similar situation took place in the case of a directed fishery of herring of the central stock, where the arrest of catch occurred in September of this year (total herring catch will amount to 23.9 thousand tons). The increased catch

was favoured also by higher transaction prices and possible changes to the division system for individual quotas in subsequent years and the necessity to build the so called track records by the fishermen. Cod fishery stays in regression, where there are constant problems with acquiring fish of good quality, which causes the drop in processing sectors' interest in the material. Lack of the possibility of fishing for pelagic fish could result in an increase in cod fishing in the second half of the year (in total they might amount to ca. 16.3 thousand tons), however domestic fishermen will not be able to use the catch limit again (20.8 thousand tons). Fishing for flounders is on a high level, with a lot lower landings of salmon and trout. Very good results in the first half of 2013 (20% growth) were achieved in the deep sea fishing, however per annum they will probably remain on the level of 2012. Also the situation of inland fishing is getting better, where the production of fish in aquacultures will stay on the last-year level. Total domestic catch is estimated to reach 245 thousand tons in 2013, that is 6.5% more than the year before, with a dominant role of Baltic catch (56%).

In 2012, the consumption of fish, fish products and seafood amounted to 11.70 kg per capita and was by 4.2% smaller than the year before. The drop in consumption most of all pertained to freshwater fish (by 12%) and sea fish (by 3.5%), with an increasing interest in seafood. Balance data for the first half of 2013 indicate a small increase in consumption, influenced by limits to the increases in prices. As a results for the whole year it may again exceed 12 kg per capita. Among the major fish species there will probably be an increase in consumption of pollock, mackerel, trout and sprat, with a decrease in demand for herring, salmon and pangas. Within the consumption structure sea fish dominate with a 75.5% share, next are freshwater fish (22.0%), with seafood as a small addition to the diet (2.5%). Fish are most often consumed fresh, refrigerated or frozen (59.5%), preserves (16.7%) and smoked fish (11.9%).

The turnover for foreign trade in fish, fish products and seafood in 2013 are determined mainly by a high transaction prices of salmons, which dominate in

Balance of fish and seafood in Poland (thousand tons of live weight fish)

Specification	2010	2011	2012	2013 E
Sea catches	170,8	179,9	179,7	194,3
including: Baltic	110,1	110,8	120,6	138,3
deep-sea	60,7	69,1	59,1	56,0
Freshwater catches and aquaculture	45,1	48,3	50,4	50,8
Total domestic catches	215,9	228,2	230,1	245,1
Import	778,3	774,0	770,6	810,0
Export	492,1	520,7	552,5	590,0
Supply of fish for consumption on the domestic market^b	500,9	472,7	448,2	465,1

^a preliminary data, ^b as for the fish supply to the market, part of deep-sea catches which was processed to fishmeal and not foreseen for consumption was not taken into consideration (in 2010 – 1.2 thousand tons, in 2011 – 8.8 thousand tons, in 2012 – 3,5 thousand tons), E – estimate

Source: Data of National Marine Fisheries Research Institute and estimated by IAFE-NRI on the basis of the Inland Fishing Institute.

its structure. At the same time profitability of salmon trading is decreasing under the lower rate of growth of prices acquired from export, in comparison to prices paid for raw materials in import. It causes the economic and financial situation of the domestic fish processing to deteriorate. The prices of most of the remaining fish species in 2013 are lower than a year before. The high rate of growth of the export volume reported in the first half of the year will drop due to the cessation of sprat and herring fishing and the decrease in wholesale trade. As a result the export will increase throughout the year by about 7% to ca. 590 thousand tons (in live weight equivalent), with a 10% increase of its value (to EUR 1385 million). Import will increase by ca. 5% (810 thousand tons), and the expenses for fish and seafood purchases will again exceed the export revenues (by ca. EUR 9 million). Net imports in the fish sector will increase slightly in comparison to 2012 and will amount to ca. 220 thousand tons.

In 2012, the volume of fish processing increased by 12.9% to 423 thousand tons, and its value increased by 12.5% to PLN 7.2 billion. The increase in production was reported in the case of most product groups, especially the groups of fresh and frozen fish, culinary and delicatessen products and smoked fish. Similar tendencies were also reported in 2013, which can cause the production value to exceed PLN 8 billion. Unfavourable price relations in foreign trade caused the sector, in the first half of 2013, to fail in reaching the positive financial result for the first time in the last ten years. Net loss of companies employing 10 or more employees in that period amounted to PLN 16 million, against the PLN 91 million profit the year before. Especially the large processing plants had problems with profitability, as in comparison with the first half of 2012 the number of profitable companies did not change (72.7%), but there was a significant drop in their shares in the industry's profits (from 76.5 to 50.8%). For two years the sales value of fish and fish products

has been growing faster on the domestic market, which resulted in a slight decrease in the share of direct exports in the sector's profits, but it still exceeds 63%.

In 2013, despite a significant reduction of the rate of the increase in retail prices of fish and seafood, reported in the previous year, they still constitute a group of the fastest growing prices in the food sector. In September 2013 the retail prices of fish products were lower than in December the year before by 1.7%, whereas the total for prices of food and soft drinks in the same period was higher by 0.6%. However, within three quarters of a year the rate of increase in prices of fish, fish products and seafood (increase by 1.2%) was higher than of the remaining food groups (increase by 2.1%). There was a higher growth dynamic of fish prices on the level of sales, where average increase exceeds 3%. Usually, prices higher than the previous year are reported also in the case of the first sale of domestic freshwater fish and Baltic fish.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie - Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2013 r.:

- wersja papierowa - 42 zł.
- wersja elektroniczna - 41,99 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1732-5889

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2013 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>